

Tenachon #49 - maart 2021

THEMA **Misleiden**

INLEIDING

in het tv-programma *Buitenhof* van 25 oktober vorig jaar sprak Yuval Noah Harari over het gemak waarmee complottheorieën worden omarmd. Hij gaf aan dat als het om 'waarheid' gaat er altijd een probleem is geweest. Mensen denken en uiten zich in verhalen. Voor wetenschappers is het moeilijker hun kennis over te brengen in een pakkend verhaal. Niet alleen in onze tijd geldt dat, in het verleden was dat ook al zo. De *Heksenhamer*, een zelfhulp-gids om heksen op te sporen en te doden, was vele malen populairder dan de theorieën van bijvoorbeeld Copernicus of Galilei.

Een oorzaak voor complottheorieën in onze tijd kan liggen in het feit dat grote tech-bedrijven over zoveel data beschikken dat zij vaak meer over iemand weten dan die persoon zelf weet. Mensen kunnen hierdoor makkelijker 'gehackt' worden en zo ontstaat misleidende beeldvorming. Hoe gaan we met misleiding om? Daar gaan de bijdragen in deze Tenachon over.

Kring 1 verkent de kracht van bewust misleidende woorden aan de hand van het verhaal van Korach. Het beschreven patroon van dit verhaal is zeer actueel.

Kring 2 richt zich op het evangelie van Johannes, dat begin tweede eeuw getuigt van een conflict met joden dat met angst en haat gepaard gaat. Misleiding treedt op wanneer dit gelezen wordt als een algemeen conflict tussen christenen en joden.

Kring 3 onderzoekt ambiguïteit versus disambiguïteit bij koraninterpretatie. Is het idee van eenduidigheid op zichzelf niet al een vorm van misleiding?

Kring 4 gaat nader in op het complotdenken en betreft hierin de theorie van de zondebok van de antropoloog René Girard. Complotdenken is niet alleen psychologisch te duiden, maar kent ook een sociologische component.

Kring 5 buigt zich over misleiding in de kunst. Is dat niet bij uitstek de bestaansreden van kunst?

Kring 6 bevat de laatste bijdrage van Miek Smilde. Sinds december 2018 verzorgde zij de interviews. Dit keer geen interview, maar een reflectie op de actualiteit van haar eigen hand. Wij danken Miek voor haar inzet. Gelukkig hebben we een opvolger gevonden: Iris Blaak. In het volgende nummer treft u haar eerste bijdrage aan.

Als illustratie hebben we dit keer, voortbordurend op de thema's misleiding en complottheorieën, gekozen voor 'tweets', de korte berichtjes op sociale netwerksite Twitter.

Namens de redactie,
Niek de Wilde

KRINGEN

Het thema wordt vanuit meerdere perspectieven verkend. In '6 kringen' gaan we na wat de doorwerking van het thema in andere tradities en genres is:

- Kring 1** **THEMA UIT DE TENACH**
Henk Scholder en Dodo van Uden
De kracht van misleidende woorden
- Kring 2** **REFLECTIE IN HET TWEDE TESTAMENT**
Peter J. Tomson
Wanneer misleiden woorden?
Het Johannesevangelie in de liturgie
- Kring 3** **REFLECTIE IN DE ISLAM**
Pieter Coppens
Misleiding en koraninterpretaties
Exegetische (on)mogelijkheden in de moderniteit
- Kring 4** **REFLECTIE IN WETENSCHAP EN SAMENLEVING**
Massimiliano Simons
Het complot en de zondebok
Naar een sociologie van de complottheorie
- Kring 5** **REFLECTIE IN FILOSOFIE EN CULTUUR**
Jasper Schonewille
Verf en verbeelding in Parijs
- Kring 6** **REFLECTIE IN HET LAATMODERNE LEVEN**
Miek Smilde
Het complot is god

Heeft u interesse?

Zie <https://stichtingpardes.nl/tenachon/>

Een proefnummer van Tenachon bestelt u door een e-mail te sturen naar:

tenachon@stichtingpardes.nl

Vergeet niet uw naam en adres in de mail te zetten. De kosten zijn € 15.- plus de verzendkosten.

Abonnement nemen?

Een abonnement op Tenachon kost € 52,95 per jaar.

Studenten betalen slechts € 27,95 [stuur een geldig bewijs van inschrijving mee].

Voor buitenlandse abonnees gelden de volgende verzendkosten:

- Binnen Europa: abonnementsprijs + € 17,-

- Buiten Europa: abonnementsprijs + € 28,-

Een jaarabonnement wordt automatisch verlengd. Opzegging dient een maand voor het begin van een abonnementsjaar te geschieden. Het abonnementsjaar loopt gelijk aan het kalenderjaar.

Doe het nu:

Abonneeservice Tenachon

T 06 – 40228923

E tenachon@stichtingpardes.nl

ISSN: 1388-6297